

*Bạn tôi
&
hương sắc
văn chương*

👉 MA VĂN KHÁNG

Dúng sáng 30 Tết Tân Sửu vừa rồi, mở Laptop thì nhận được email của bạn mình, GS.TS. NGND Nguyễn Lân Dũng. Email gồm các bài dưới tiêu đề Sống giữa cuộc đời này, tổng cộng vài chục bài viết mang tính chất ghi chép về các nội dung khác nhau. Ngày Tết thế là có lộc sớm! Nghĩ vậy bèn đọc ngay. Không phải đọc theo lối nhất mục thập hàng. Mà là đọc chậm rãi nhẩn nha trong tinh thần thu nhận kiến thức và hưởng thụ văn chương.

Đã một buổi chiều thì đọc xong. Đóng laptop lại, ngẩn ngơ một hồi. Thật đáng thán phục và trân trọng! Rồi ngẫm nghĩ và tự hỏi: Nhưng mà những cái gì ở các bài viết này đã làm nên sức cuốn hút sự đọc của mình vậy?

Hiển nhiên, quan trọng bậc nhất là nội dung các bài viết đã đáp ứng được nhu cầu nâng cao hiểu biết và tâm hồn tinh cảm của mình. Chẳng hạn hãy đọc bài Chúng ta đang sống trong thời đại công nghệ 4.0. Hay như bài Họ nhà trâu. Trùng trùng điệp điệp các kiến thức bác tạp và các tư liệu thông tin. Ấm áp chất liệu cuộc sống và tâm tư! Và hãy đọc thử ngay cả bài Xuân về nhớ thơ chúc Tết của thơ Bác nữa. Nghe như có một khoảng cách với lĩnh vực chuyên môn của tác giả. Vậy mà xem ra cũng đáng thuộc tầm cỡ sản phẩm của nhà thơ, nhà phê bình đích thực rồi!

Nhưng nói điều này, cũng như nói về tài năng, sự uyên bác, sức lao động sáng tạo, sự đóng góp đặc sắc về nhiều lĩnh vực của nhà khoa học Lân Dũng bạn mình thì cũng bằng thừa. Khen chi phò mã tốt áo!

Vậy thì ngoài những điều nói trên, sức hấp dẫn lôi cuốn mình của các bài viết còn là nhờ ở cái gì nữa? Phải chăng nó là do cái mạch văn thanh thoát, cái hơi văn cường thịnh, cái cảm xúc dồi dào? Phải chăng nó còn do sự đóng góp của cái tạm gọi là duyên văn tự, hương sắc văn chương? Nó là cái khiến mình không rời mắt được trang viết. Nó là cái tư chất tự nhiên, dung dị, tươi tắn mà không làm ra vẻ. Nó là cái hương hoa của câu chữ. Nó là cái tâm tưởng, cái nhiệt thành, cái hồn cốt thấp thoáng, thoang thoảng ở ngoài câu cú, chữ nghĩa. Nó ngấm ẩn, nó toát ra vô hình vô ảnh từ mỗi từ ngữ, ở các diễn đạt. Nó là cái ở ngoài sự cố gắng, không bắt chước được, không nhân tạo được. Giỏi giang, uyên bác, học hành cố gắng mãi thì cũng có thể được. Văn chương nết đất, thông minh tính trời. Nó là sản phẩm của một tâm hồn tươi sáng, của một người có văn. Thơ Chế Lan Viên: Nếu màu sắc vơi đi/Mong mùi hương vớt lại/ Cho mùa xuân tồn tại/ Chút hương trầm tư duy.

Nói đến đây lại nhớ đến một bài viết khác của anh bạn mình. Số là hồi đó mình mới cho xuất bản cuốn Hồi ký Năm tháng nhọc nhằn năm tháng nhớ thương

dây đến hơn 400 trang. Bạn đọc lưu ý nên nói chung là chấp nhận. Có một bạn còn khen mình là văn viết hay. Lòng rất vui thì bất ngờ tạp chí Kiến thức ngày nay đăng bài của Lân Dũng nhan đề Học tiếng Việt từ ... dân quê. Bài đã được in lại trong tập sách này, dài đến 3000 chữ, trong đó liệt kê đến cả trăm câu chữ cho rằng là hay, là có thể học tập được, trích từ sách của mình. Rồi kết luận: Tôi nghĩ, chúng ta nếu muốn tự làm giàu thêm kho tàng tiếng Việt của mình thì tốt nhất là nên đọc sách của các nhà văn. Chà! Nhà khoa học đọc văn mà nâng niu từng con chữ trên tay mình thì hẳn là nòi tình của văn chương, thuộc dòng văn mực rồi.

Viết đến đây muốn mở cái ngoặc. Rằng mình quen thân với Lân Dũng từ những năm 50 của thế kỷ trước, khi còn đang học phổ thông. Tính đến nay đã 70 năm, nên từ lâu đã có ý nghĩ lạ lùng này. Rằng đọc Nguồn gốc muôn loài của C.R.Darwin hoặc tác phẩm của K.A. Timiryazev nhà thực vật học và nông học người Nga sao lại thấy say mê như đọc một áng văn thế! Rằng như Lân Dũng và các nhà sinh học mình quen biết khác nữa, thường có tâm hồn đa cảm, họ rất gần với xã hội học, triết học và văn chương. Đa số họ có năng khiếu về văn chương, họ đều yêu văn chương, gần gũi bạn bè kết thân với văn chương, nhiều người còn viết văn làm thơ.

Viết như thế vì bây giờ, ý nghĩ trên lại thêm một lần nữa được củng cố. Vì trong tập bài viết của Lân Dũng, còn có bài cảm phục và cảm thông một nhà thơ nữ, viết về một tập thơ được tặng, một tập thơ tự in của một nhà thơ nữ còn ẩn danh, mà nội dung chủ yếu là dẫn ra cả mấy chục câu thơ hay của chị. Đọc xong, thật tình là phải công nhận ông chuyên gia hàng đầu về sinh học của nước ta này, thậm chí văn chương tinh tường thật! Cảm nhận thơ như thế thì đến độ là con nhà nòi thuộc dòng giống thi hương rồi!

Viết đã cạn ý thì sức nhớ, hồi viết xong cuốn tiểu thuyết Người Thợ mộc và tấm ván thiên, mình có nói: Đây là cuốn sách cuối cùng của mình. Thì Lân Dũng tỏ ý ngay là không tán thành. Trong bài Viết văn là nghề cực khó in trên trang 13 Báo Người Hà Nội số 18 + 19 ra ngày 29/4/2016, Lân Dũng viết: "Ma Văn Kháng ơi! Mình kém bạn hai tuổi, lại mang hai stents trong động mạch vành rồi, nhưng không bao giờ mình nghĩ đã viết xong cuốn sách cuối cùng. Nói thế là nói đại. Còn sống còn phải viết, còn phải cố gắng". Và Lân Dũng đã thực hiện đúng tâm niệm của mình. Anh còn viết, còn đang tham gia tích cực vào cuộc sống hôm nay với tư cách là Ủy viên Đoàn Chủ tịch UBTV Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, Ủy viên Hội đồng Quốc gia giáo dục và phát triển nhân lực, cùng nhiều hội đoàn khác. Chúng ta còn may mắn được tiếp nhận nhiều bài viết quý giá khác ở anh.